

BRONNEN EN GEAADPLEEGDE LITERATUUR

Richtlijnen

Richtlijn Preventie van valincidenten bij ouderen, Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie (uitgave 2017)

Werkgroep

- Dr. N. (Nathalie) van der Velde, geriater en internist-ouderengeneeskunde, AMC, Amsterdam 5 [NVKG, NIV] (voorzitter)
- Dr. Y. (Yvonne) Schoon, geriater, RadboudUMC, Nijmegen [NVKG]
- Dr. M.H. Emmelot-Vonk, geriater, UMCU, Utrecht [NVKG]
- Prof. Dr. A.B. (Andrea) Maier, internist-ouderengeneeskunde, VUmc, Amsterdam [NIV] tot januari 2016
- Drs. H.H.M. (Harianne) Hegge, internist-ouderengeneeskunde, UMCG, Groningen [NIV] vanaf januari 2016
- Dr. J.H.W. (Joost) Rutten, internist-vasculair geneeskundig, RadboudUMC, Nijmegen [NIV]
- Prof. Dr. J.G. (Gert) van Dijk, neuroloog, LUMC, Leiden [NVN]
- Dr. A.J.J. (Arnaud) Aerts, cardioloog, Stichting Zuyderland Medisch Centrum, Sittard-15 Geleen/Heerlen [NVVC]

Richtlijn preventie van valincidenten bij ouderen. CBO & NVKG, Utrecht, 2004

Werkgroep:

- Dr. H.J.J. Verhaar, internist-klinisch geriater, Universitair Medisch Centrum, Utrecht
- (voorzitter)
- R.T. van Zelm, senior adviseur, Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO, Utrecht
- (secretaris)
- Mevrouw M.H. Emmelot-Vonk, klinisch geriater, Universitair Medisch Centrum, Utrecht
- Dr. W.C. Graafmans, senior onderzoeker, TNO Preventie en Gezondheid, Leiden
- H.P.J.M. Habets, verpleegkundig specialist geriatrie, Maaslandziekenhuis, Sittard;
- verpleegkundig onderzoeker, Kenniscentrum Geriatrie, Universitair Medisch Centrum
- St. Radboud, Nijmegen
- Ir. H.M.J. van der Helm, senior beleidsmedewerker, Academisch Medisch Centrum, Amsterdam
- A. de Kinkelder, verpleeghuisarts, Streekverpleeghuis de Riethorst, Geertruidenberg
- Mevrouw E.W. Klokman, adviseur, Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO, Utrecht
- H.A.A.M. Maas, klinisch geriater, Twee Stedenziekenhuis, Tilburg
- F.U.S. Mattace Raso, klinisch geriater, Erasmus Medisch Centrum, Rotterdam
- Mevrouw dr. I.B.A.E. Meeuwssen, onderzoeker, Universitair Medisch Centrum, Utrecht
- J.C.L. Neyens, fysiotherapeut, Streekverpleeghuis de Riethorst, Geertruidenberg; onderzoeker
- iRv, Kenniscentrum voor Revalidatie en Handicap, Hoensbroek
- Dr. M.E. Ooms, senior wetenschappelijk medewerker, EMGO Instituut, Amsterdam
- Mevrouw dr. S.M.F. Pluijm, onderzoeker, EMGO Instituut, Amsterdam
- Mevrouw Prof. dr. B.C.M. Smits-Engelsman, hoogleraar leeftijdsgerelateerde veranderingen in de motoriek, Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen; departement kinesiologie, Belgie, Avansplus, Univerity for professionals, Breda
- Dr. P.A. Stalenhoef, huisarts, Gezondheidscentrum dr. Van Kleef, Maastricht; wetenschappelijk medewerker, Capaciteitsgroep Huisartsgeneeskunde, Universiteit Maastricht

Richtlijn Valpreventie Ergotherapie 2016, Sturkenboom, I.H.W.M, Steultjens, E.M.J. (2016)
Ergotherapierichtlijn Valpreventie: evidence-based ergotherapie bij volwassenen met verhoogd valrisico. Nijmegen/Utrecht. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen/Ergotherapie Nederland.

Artikelen

Callisaya M.L., L. Blizzard, M.D. Schmidt, K.L. martin, J.L. McGinley, L.M. Sanders, V.K. Srikanth. Gait, gait variability and the risk of multiple incident falls in older people; a population based study/ - In: Age and Ageing; Jrg 40 nr 4 (2011), p 481-487

Falls Assessment and prevention of falls in older people Issued: June 2013 NICE guidance number guidance.nice.org.uk/CG161

Gillespie, L. D., Robertson, M. C., Gillespie, W. J., Sherrington, C., Gates, S., Clemson, L. M., & Lamb, S. E. (2012). Interventions for preventing falls in older people living in the community. *The Cochrane Database of Systematic Reviews*, 9, CD007146. doi:10.1002/14651858.CD007146.pub3

Graafmans, W.C., Ooms, M. E., Hofstee, H. M. A., Bezemer, P. D., Bouter, L. M., & Lips, P (1996). Falls in the elderly: a prospective study of risk factors and risk profiles. *Am J Epidemiol* , 143, 1129-1136

Haran, M.J., Cameron, I.D., Ivers, R.Q., Simpson, J.M., Lee, B.B., Tanzer, M., Porwal, M., Kwan, M.M.S., Severino, C., & Lord, S.R. (2010). Effect on falls of providing single lens distance vision glasses to multifocal glasses wearers: VISIBLE Randomised Controlled Trial. *British Medical Journal*, 25, 340. c2265. doi: 10.1136/bmj.c2265.

Marjan Askari, Nathalie van der Velde, Alice C. Scheffer, Stephanie Medlock, Saied Eslami, Sophia E. de Rooij en Ameen Abu-Hanna (2014) Medicatie gerelateerd aan vaak vallen bij ouderen: Onderzoek

Milisen K., Lambert M., Van Den Noortgate N., en nog vele anderen, 2009 Valpreventie bij geriatrische patiënten in het ziekenhuis.

Milisen, K., Vlaeyen, E., Coussement, J., Leysens, G., Van der Elst, E., Boonen, S., driaenssens, ., Bautmans, I., Boone, A., Cambier, D., De Coninck, L., Delbaere, K., De Keyser, K., Descamps, J., Goemaere, S., Govaerts, F., Griep, L., Hamblok, T., Logist, R., Lyphout, H., Peeraer, J., Peeters, J., Sierens, H., Tessier, J., Van Aerschot, V., Van Croonenburg, M., Van den Noortgate, N., Vandermeulen, D., Wertelaers, A., Windey, T., Dejaeger, E. 2012 Valpreventie in Woonzorgcentra

Milisen, K., Coussement, J., Vlaeyen, E., Bautmans, I., Bertrand, I., Boonen, S., Cambier, D., De Coninck, L., De Cuyper, M., Delbaere, K., De Ridder, M., Descamps, J., Geeraerts, A., Goemaere, S., Govaerts, F., Hamblok, T., Huysentruyt, A., Moerenhout, M., Peeters, J., Van Croonenburg, M., Van den Noortgate, N., Van Laeken, M., Wertelaers, A., Dejaeger, E. 2010 Valpreventie bij thuiswonende ouderen

Koen Milisen, Annelies Geeraerds, Kim Delbaere, Eddy Dejaeger Valpreventie bij thuiswonende ouderen met een verhoogd risico

Nynke van der Sloot, Anne Verdaasdonk en Martin van Gennep (vakblad NVFG, oktober 2007) Vallen na struikelen is bij ouderen wel degelijk te verminderen!

Sherrington, C., Tiedemann, A., Fairhall, N., Close, J.C., & Lord, S.R. (2011). Exercise to prevent falls in older adults: an updated meta-analysis and best practice recommendations. *N S W Public Health Bull.* 22(3-4):78-83. doi: 10.1071/NB10056.

Spink, M.J., Menz, H.B., Fotoohabadi, M.R., Wee, E., Landorf, K.B., Hill, K.D., & Lord, S.R. (2011). Effectiveness of a multifaceted podiatry intervention to prevent falls in community dwelling older people with disabling foot pain: Randomised Controlled Trial. *British Medical Journal*, 16,342. d3411. doi: 10.1136/bmj.d3411.

Stalenhoef, P. A., Crebolder, H. F. J. M., Knottnerus, J. A., & Horst, F. G.E. M., van der (1997). Incidence, risk factors and consequences of falls among elderly subjects living in the community: a criteria based analysis. *Eur J Publ health*, 7: 328-34.

Stel, V. S. (2003). Prevention of fall accidents in older persons: from risk profile to intervention strategy. Am-sterdam: EMGO.

Stel, V. S., Smit, H. H., Pluijm, S. M. F. & Lips, P. (2004). Consequences of falling in older men and women and risk factors for health service use and functional decline. *Age an Ageing*, 33 (1), 58-65.

Tinie Hake, 2013 Basisboek verplaatsingstechnieken voor zorgverleners

Walter Pirker · Regina Katzenschlager (2016) Gait disorders in adults and the elderly
A clinical guide. Received: 7 May 2016 / Accepted: 14 September 2016 / Published online: 21 October 2016

Websites

- www.gemiva-svg.nl Valrisico inventarisatie (VRI) te gebruiken als formulier om risico in te schatten.
- <http://www.limburg.be> (aangepaste versie)
- www.LUMC.nl patiënten informatie orthostatische hypotensie
- www.SamenBeterThuis.nl (filmpjes valpreventie)
- www.valpreventie.be Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen
- www.veiligheid.nl, factsheets, In Balans, Valanalyse, Otago oefenprogramma, Blijf staan, Halt! U valt
- www.ZorgvoorBeter.nl thema valpreventie en Kennisbundel valpreventie Voor docenten Zorg & Welzijn, Vilans, V&VN, Consument en Veiligheid, 2011

Trainingen, Bijeenkomsten en congressen

- European Falls Festival 2017
- Later life training/Profound
- Landelijk Valsymposium 2017
- Landelijk Valsymposium 2016